

Pincode.

Hoofdstuk 4: Producersen

7/1/26

Noordhoff

Brengt je verder

§ 4.1 Productie

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen wat het verband is tussen consumeren en produceren.
- Je kunt uitleggen dat er waarde wordt toegevoegd aan een product door productiefactoren in te zetten.
- Je kunt onderscheiden welke verschillende soorten bedrijven er zijn.
- Je kunt uitleggen hoe de arbeidsproductiviteit kan worden verhoogd en deze berekenen.

§ 4.1 Productie

Producersen of consumeren?

- Bedrijven **produceren**, ze maken goederen en diensten voor anderen. Dit wordt gekocht door consumenten en door andere bedrijven.
- Veel consumenten kopen deze producten en diensten met het loon dat ze verdienen door werk bij bedrijven.
- Bij *zelfvoorziening* produceren consumenten voor zichzelf.

§ 4.1 Productie

Wat heb je nodig om te produceren?

- Alle bedrijven die meewerken aan de productie van een product, behoren tot de **bedrijfskolom**.
- Ieder bedrijf in de bedrijfskolom voegt iets toe aan het product, de **toegevoegde waarde**. Dit bereken je door de verkoopprijs te verminderen met de inkoopprijs.
- De middelen die nodig zijn om waarde toe te voegen aan een product zijn de productiefactoren:
  - Kapitaal
  - Arbeid
  - Natuur
  - Ondernemerschap

Bedrijfskolom mountainbike

§ 4.1 Productie

Producersen of verhandelen?

Er zijn drie soorten ondernemingen:

- **Handelsonderneming:** koopt producten in die weer worden verkocht zonder dat ze veranderd worden.
- **Productieonderneming:** koopt grondstoffen in en maakt (produceert) daar producten van die worden verkocht aan klanten.
- **Dienstverlenend bedrijf:** verleent een dienst.

§ 4.1 Productie

- De **arbeidsproductiviteit** is de hoeveelheid producten of diensten die een arbeidskracht in een bepaalde tijd kan maken.
- Een hogere arbeidsproductiviteit leidt door lagere kosten per product, omdat je dezelfde kosten verdeelt over meer producten.
- Stijging arbeidsproductiviteit door:
  - Efficiënter werken door *mechanisatie*, *automatisering* en/of *robotisering*.
  - Meer ervaren of hoger opgeleide medewerkers.

§ 4.1 Productie

- De arbeidsproductiviteit bereken je als volgt:

Arbeidsproductiviteit

Formule

Arbeidsproductiviteit = $\frac{\text{aantal geproduceerde producten/diensten in een bepaalde tijd}}{\text{aantal medewerkers}}$

Voorbeeld

Een bedrijf produceert jaarlijks 35.000 producten. Er werken 200 medewerkers in dit bedrijf.

De arbeidsproductiviteit per werknemer per jaar =

$$\frac{\text{aantal producten per jaar}}{\text{aantal medewerkers}} = \frac{35.000}{200} = 175.$$

§ 4.2 Kosten

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen waarom produceren geld kost.
- Je kunt het verschil uitleggen tussen constante en variabele kosten.
- Je kunt verschillende soorten bedrijfskosten benoemen.
- Je kunt afschrijvingskosten berekenen.

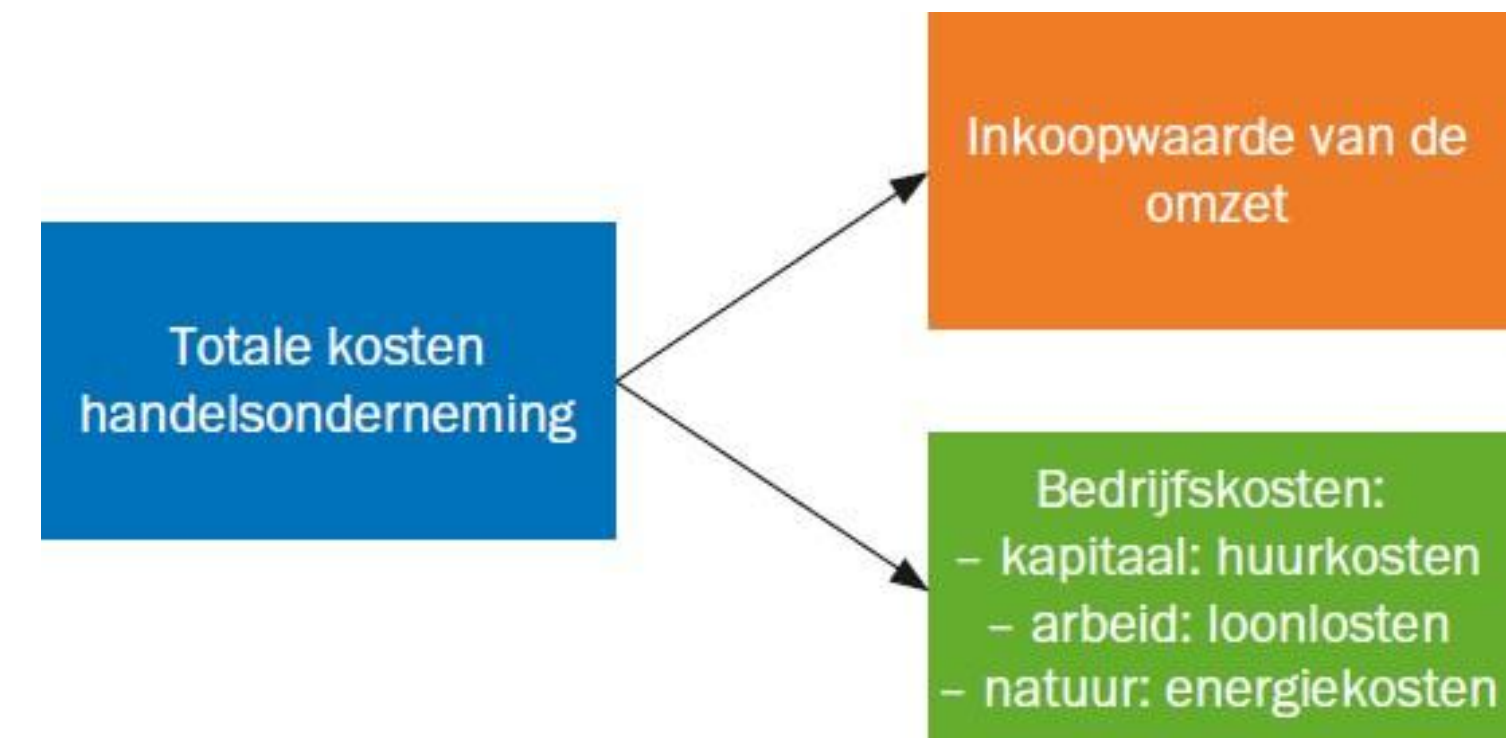

§ 4.2 Kosten

Waarom kost produceren geld?

- Voordat een bedrijf een product kan verkopen moet het eerst gemaakt of ingekocht worden. Dit kost geld.
- Het bedrag waarvoor een handelsonderneming producten inkoopt, noem je de **inkoopwaarde van de omzet**.
- Alle overige kosten samen zijn de **bedrijfskosten**.
- Productieondernemingen hebben alleen productiekosten.

§ 4.2 Kosten

Constante of variabele kosten?

- **Variabele kosten** zijn kosten die afhankelijk zijn van de verkoop (de afzet).
- **Constante kosten** (vaste kosten) zijn niet afhankelijk van de verkoop. Deze kosten kunnen veranderen als er bijvoorbeeld een nieuwe machine aangeschaft wordt.

§ 4.2 Kosten

Wat voor soort bedrijfskosten zijn er?

- **Loonkosten:** de kosten voor salarissen van het personeel.
- **Huisvestingskosten:** de kosten voor de huur of hypotheek van het bedrijfspand, maar ook de kosten voor energie en water.
- **Verkoopkosten:** de kosten die direct samenhangen met de verkoop van de producten of diensten.
- **Rentekosten:** kosten voor de rente die betaald wordt over een lening.

§ 4.2 Kosten

Worden kapitaalgoederen minder waard?

- **Afschrijvingskosten** zijn kosten die een onderneming maakt doordat de kapitaalgoederen ieder jaar minder waard worden.
- Het bedrag dat een kapitaalgoed na verkoop nog oplevert noem je de **restwaarde**.

Afschrijvingskosten

Formule

$$\text{Afschrijvingskosten per jaar} = \frac{\text{aanschafwaarde} - \text{restwaarde}}{\text{aantal gebruiksjaren}}$$

Voorbeeld

Een machine is aangeschaft voor € 200.000 en levert na zes jaar bij de verkoop nog € 20.000 op. De jaarlijkse afschrijvingskosten zijn dan:

$$\text{Jaarlijkse afschrijvingskosten} = \frac{\text{€ 200.000} - \text{€ 20.000}}{6} = \text{€ 30.000}$$

§ 4.3 Omzet en winst

Leerdoelen:

- Je kunt de omzet van een bedrijf berekenen.
- Je kunt de kostprijs en de verkoopprijs berekenen.
- Je kunt de verkoopprijs inclusief en exclusief btw berekenen.
- Je kunt de bruto- en nettowinst berekenen.

§ 4.3 Omzet en winst

Wat levert het op?

- De **omzet** is de totale opbrengst (TO) van de verkopen.
- De **afzet** is het aantal producten dat verkocht is.

Omzet berekenen

Formule

$$\begin{aligned}\text{Omzet} &= \text{verkoopprijs} \times \text{afzet} \\ \text{TO} &= P \times Q\end{aligned}$$

Voorbeeld

Een bedrijf verkoopt 4.000 producten tegen een verkoopprijs van € 12.
Omzet = € 12 × 4.000 = € 48.000

§ 4.3 Omzet en winst

Van kostprijs naar verkoopprijs

- De **kostprijs** is de prijs die het kost om één product te maken.
- De **winstmarge** is een percentage van de kostprijs en een vergoeding voor de ondernemer.
- De **verkoopprijs** is de kostprijs en de winstmarge bij elkaar opgeteld.

§ 4.3 Omzet en winst

Van kostprijs naar verkoopprijs

Kostprijs berekenen

Formule

$$\text{Kostprijs} = \frac{\text{vaste kosten}}{\text{aantal producten}} + \text{variabele kosten per product}$$

Voorbeeld

Van een bedrijf zijn de vaste kosten € 2.000, de variabele kosten per product zijn € 0,30. Het bedrijf produceert 10.000 producten.

$$\text{Kostprijs} = \frac{\text{vaste kosten}}{\text{aantal producten}} + \text{variabele kosten per product} = \frac{€ 2.000}{10.000} + € 0,30 = € 0,50$$

Verkoopprijs berekenen

Formule

$$\text{Verkoopprijs} = \text{kostprijs} + \text{winstmarge}$$

Voorbeeld

De kostprijs is € 0,50. De winstmarge is 40% van de kostprijs.
Verkoopprijs = kostprijs + winst = € 0,50 + (40% × € 0,50) = € 0,50 + € 0,20 = € 0,70
Of kort: € 0,50 × 1,4 = € 0,70

§ 4.3 Omzet en winst

Met of zonder btw?

- De **btw** is de belasting toegevoegde waarde, die wordt opgeteld bij de verkoopprijs.
- Tarieven:
  - Nultarief: 0% → vrijgesteld van btw, zoals onderwijs.
  - Laag tarief: 9% → basisbehoeften, zoals levensmiddelen en geneesmiddelen.
  - Hoog tarief: 21% → alle overige goederen en diensten.
- **Accijns** en milieuheffingen zijn belastingen op producten waarvan de overheid het gebruik wil ontmoedigen.

§ 4.3 Omzet en winst

Met of zonder btw?

Prijs inclusief btw berekenen

Formule $\text{Prijs inclusief btw} = \text{prijs exclusief btw} \times (1 + \text{btw-tarief})$

Voorbeeld
De prijs van een fiets exclusief btw is € 200. Het btw-tarief is 21%.
De prijs van de fiets inclusief btw = € 200 × (1 + 0,21) = € 242
Of kort: € 200 × 1,21 = € 242

Prijs exclusief btw berekenen

Formule $\text{Prijs exclusief btw} = \text{prijs inclusief btw} \div (1 + \text{btw-tarief})$

Voorbeeld
De prijs van een brood is € 3,75 inclusief btw. Het btw-tarief is 9%.
De prijs exclusief btw is dan: € 3,75 ÷ (1 + 0,09) = € 3,44
Of kort: € 3,75 ÷ 1,09 = € 3,44

§ 4.3 Omzet en winst

Bruto- en nettowinst

- Omzet = verkoopprijs x aantal verkochte producten.
- Inkoopwaarde van de omzet = inkoopprijs x aantal verkochte producten.
- **Brutowinst** = het bedrag dat overblijft als je de inkoopwaarde van de omzet afhaalt van de omzet.
- **Nettowinst** = het bedrag dat overblijft nadat alle kosten van de brutowinst zijn afgetrokken.

Omzet	€ 68.500
Inkoopwaarde	€ 30.000 –
Brutowinst	€ 38.500
Bedrijfskosten	€ 30.200 –
Nettowinst	€ 8.300

---

§ 4.3 Omzet en winst

Bruto- en nettowinst

Brutowinst berekenen

Formule

Brutowinst = omzet – inkoopwaarde van de omzet

Voorbeeld

De omzet van een onderneming is € 68.500. Er zijn 1.500 producten verkocht tegen een gemiddelde inkoopprijs van € 20 per stuk.
Brutowinst: € 68.500 – (1.500 × € 20) = € 38.500

Nettowinst berekenen

Formule

Nettowinst = brutowinst – bedrijfskosten

Voorbeeld

Van de brutowinst van € 38.500 haalt de ondernemer nog € 30.200 aan bedrijfskosten af.
Nettowinst: € 38.500 – € 30.200 = € 8.300

Moeten bedrijven er naar streven zo veel mogelijk winst te maken of zijn er nog andere dingen waar ze rekening mee zouden kunnen houden?

Noordhoff

Brengt je verder